

Protocol da la radunanza cumünala dal cumün da Val Müstair

1. radunanza cumünala 2022, dals 23.03.2022, ad uras 20.00 sala da gimnastica a Sta. Maria

Preschaint:

Presidenta: - Gabriella Binkert Becchetti

Suprastants: - Daniel Pitsch, vicepresidente
- Ivo Lamprecht
- Rinaldo Lechthaler
- Thomas Schadegg
- Chasper Stuppan
- Stephanie Ulayayi-Albertin

Votants: - 62 (partecipaziun da 5.41%)

Giasts: - Florian Flechsig, silvicultur (naziunalità tudais-cha), Tumasch Pitsch

S-chüsà: - Isidor Sepp, president cumischiun sindicatoria (amalà), Armin Caviezel (prova da pumpiers)

Actuar: - Not Manatschal, manader d'administraziun

1. Salüd / glista da tractandas

Presidenta Gabriella Binkert Becchetti driva la radunanza e spordscha il salüd a las 62 votantas e votants chi s'han radunats illa sala da gimnastica a Sta. Maria. Ün special salüd drizza ella a la nouveletta suprastanta, Stephanie Ulayayi-Albertin ed als duos nouvelets suprastants Chasper Stuppan e Thomas Schadegg.

La glista da tractandas vain acconsentida illa fuorma affischada e protramissa in mincha chasada.

2. Tscherna dals dombravuschs

Sco dombravusch vegnan proponüts ed elets Marcus Cola ed Enrico Tschenett.

3. Approvaziun dal protocol da la radunanza cumünala dals 24.11.2021

Tenor l'art. 29 da la constituziun cumünala sto il protocol da l'ultima radunanza, in quist cas quel dals 24.11.2021, gnir expost per l'invista dals votants almain ün mais davu la radunanza, d'ürant 30 dis, in chasa cumünala. L'exposiziun d'eira publichada illas tablas d'affischa da las singulas fracziuns. Recuors nu sun entrats, uschè cha'l protocol vala sco acceptà.

1 8.10 ECONOMIA FORESTALA

Approvaziun d'ün credit da fr. 400'000.00 pel proget forestal da refacziun da repars SIS 2022

Silvicultur Florian Flechsig da las infuormaziuns, chi vegnan cumplettadas cun diversas fotografias e cartas da survista, da las masüras previsas. Il credit da fr. 400'000.00 vegn investi per far lavurs vi da repars, cuntschets e spalüdamaints.

La controlla annuala dal cataster da las ouvas da protecziun ha muossà la necessità da las masüras chi ston gnir fattas d'urant ils prossems duos ons i'l territori:

- HB Valpaschun / Craistas, Valchava
- HB Vallatscha / Schaibias / Terza, Sta. Maria

Las masüras da protecziun i'ls territoris nomnats sun importantas per la sgürezza da las fracziuns, ils abitants e per l'access in Val. Il mantegniment da la funcziun dals fabricats es ün dovair dal cumün. Progets forestals dal SIS in connex cun privels da natüra vegnan sustgnüts cun contribuiziuns da la Confederaziun e dal Chantun.

La construcziun da novs foss da drenascha per stabilisar costas s'ha, seguond las experienzas fattas d'urant ils ultims ons, verificada.

La survista dal credit muossa ingiò cha la munaida vegn investida, il pè da subvenziun e'ls cuosts restants a charg dal cumün.

Proget da construcziun	credit	pè da subv.	CH / GR	CdVM
HB Valpaschun / Craistas Valchava	fr. 140'000.00	80 %	fr. 112'000.00	fr. 28'000.00
HB Vallatscha / Schaibias / Terza, Sta. Maria	fr. 260'000.00	80 %	fr. 208'000.00	fr. 52'000.00
SIS 2022 / 2023	fr. 400'000.00	80 %	fr. 320'000.00	fr. 80'000.00

Discussiun / decisiun:

Mario Gross-Bass muossa via sün la situaziun finanziaria dal cumün e dumonda schi nu's po etappar la lavur sur plüs ons. La presidenta conferma cha'ls pissers per la situaziun finanziaria sun güstifichats, cha in quist cas vegn però fat üna dumonda al padrinadi Svizzer per cumüns da muntogna, per ün sustegn vi dals cuosts restants.

In seguit vain il credit da fr. 400'000.00 pel proget forestal refacziun repars SIS 2022 acconsenti sainza cuntravusch.

2 8.10 ECONOMIA FORESTALA

Approvaziun d'ün credit da fr. 882'000.00 pel proget forestal refacziun vias da god SIE 2022

Jörg Clavadetscher, manader da la gestiun forestala dal cumün da Val Müstair, preschainta la tractanda. Cul credit da fr. 882'000.00 vegnan cuntinuadas las lavurs da refacziun da las vias da god:

Proget da construcziun	credit	pè da subv.	CH / GR	CdVM
Plattai - Guad	fr. 670'000.00	72 %	fr. 434'160.00	fr. 235'840.00
Lü - Regi Sura	fr. 190'000.00	68 %	fr. 129'200.00	fr. 60'800.00
La Tagliada	fr. 22'000.00	68 %	fr. 14'960.00	fr. 7'040.00
SIE 2022 / 2023	fr. 882'000.00	66 %	fr. 578'320.00	fr. 303'680.00

10 % dals cuosts dal la via Plattai Guad nu sun subvenziunats (Drittinteressenz) pervi dal access pels Bains da Guad.

La caracteristica dal proget chantunal refacziun vias (SIE) es:

- mantegner l'access forestal existent
- refacziun da vis forestalas in nosch stadi
- fabrica da vias novas es esclusa
- la realisaziun es limitada sün 2 ons

Cun fotografias e commentars vegn confermada l'importanza da las investiziuns.

Discussiun / decisiun:

- Mario Gross Bass dumonda schi fa insomma sen da far vias da god in quella dimensiun. El muossa via sün las pussibilitats dal transport da laina culs grüs a fil. Jörg Clavadetscher piglia posiziun.
- Pio Pitsch fa ün cumplimaint per la buna lavur chi'd es gnüda fatta sül traget da la via da Guad – Val Brüna. El s'ha pudü persvader cha la lavur es gnüda fatta in ün möd persistent, cun grond'incletta per las dumondas da la protecziun da la cuntrada e da l'ambient.

Il credit da fr. 882'000.00 pel proget forestal refacziun vias da god SIE 2022 - 2023 vain acconsenti sainza cuntravusch.

3 3.30 PLAZZAS E VIAS DA SPASSEGI

Approvaziun da la revisiun parziala da la planisaziun da zonas:

- senda da spassegiar Sielva – Chasseras
- senda da spassegiar Lü – Alp Champatsch

Silvicultur Florian Flechsig preschainta la tractanda.

Survista e situaziun senda da viandar Lü – Alp Champatsch:

- Quatter rutas SchweizMobil, 2 rutas da mountainbike, 2 vias da viandar regionalas («Jakobsweg Graubünden», «Senda Val Müstair»).
- Traffic agricul e forestal, via da furniziun pel restaurant La Posa – Alp Champatsch.
- Ferm augmaint da viandants e velociclists da muntogna.
- Ot potenzial da conflict tanter las differentas gruppas d'utilisaders.

Il's ultims ons es la ruta Lü – Alp Champatsch gnüda frequentada fich ferm d'üna cifra creschenta da viandants e velociclists da muntogna. Per diminuir il potenzial da conflict es previs üna separaziun da la rait da sendas da viandar. Id es preivs da mantgnair la via da Lü Daint – Champatsch sco ruta ufficiala da Mountainbike e da refar la senda suot la via d'Alp da maniera ch'ella po gnir dovrada pel adöver dals peduns. Sco recumbensa esa previs da levar via las sendas chi mainan da Valpaschun – Il's Ars – Bulasseras e la senda da Valpaschun – Costeras.

Survista e situaziun senda da viandar Sielva – Chasseras

La traversada da la via dal Pass dal Fuorn, pro la punt da Sot Graveras, significha ün grond privel per viandants. Perquai esa previs da spostar la senda sün la vart orografica a dretta dal Rom e da suotpassar la punt da la via dal Pass dal Fuorn.

La construcziun nouva pertocca il traget da la senda da spassegiar «a la riva dal Rom» ed ha ils seguaints böts:

- Spostar la senda da spassegiar da Sielva – Chasseras da l'otra vart da la riva dal Rom.
- Suotpassar la punt da la via dal Pass dal Fuorn.
- Renatürar la senda existenta.

Discussiun:

- Divers votants sun da l'avis chi nu fa sen da translocar ils peduns da la via d'Alp sün la senda suotvart. L'esperienza muossa cha'l traget da Lü – Champatsch vain frequentà fich suvent da personas plü attempadas e da famiglias cun uffants pitschens, chi preferischan la spassegiada sün üna via plü largia, cun üna cuvrada plü stabila.
- Sergio Tschenet da la « Ride La Val GmbH » conferma ils votums manzunats in quel sen cha scha la via d'Alp vain declarada sco ruta ufficiala pels Mountainbikes nascha ün considerabel privel pels peduns, cun quai chi sarà da far quint cha'ls peduns faran eir in avegnir lur spassegiada ill'Alp Champatsch sün la via. Siond cha la via es largia transischan ils velos cun

gronda sveltezza e' l'privel da collisiuns es programà. Per els faja sen scha la senda vegn declerada sco ruta da Mountainbike.

- Hansjörg Weber ha retgnentschas cun abolir la senda chi maina da Valpaschun – Costeras – Büglios. El es da l'avis cha quella vain dovrada fich suvent d'indigens e da giasts.
- Albin Prevost nu vezza, in vista als cuosts considerabels, la necessità per müdar il trassè da la senda da Sielva – Chasseras.
- Orazio Giacomelli es da l'avis chi sturess dar soluziuns plü simplas pel suotpassagi da la punt.
- Ils respunsabels dal CdVM respuondan quists duos votums in quel sen cha davart da las instanzas chantunales es gnü fat squitsch per üna varianta da la vart dretta dal Rom. Davart dal uffizi da construcziun bassa GR esa gnü confermà cha'l cumün nu po francar ingün piogn (Steg) vi da la punt chi'd es in proprietà dal Chantun.

Decisiun:

La revisiun parziala da la planisaziun da zonas, senda da spassegiar Sielva – Chasseras e senda da spassegiar Lü – Alp Champatsch, vain acconsentida cun:

- **60 vuschs da schi** – 1 vusch da na ed 1 abstenziun.

Quai cul resalv da reponderar la ruta pels Mountainbikes e'ls peduns sül traget da Lü – Alp Champatsch.

4 6.20 VIAS CUMÜNALAS

Approvaziun d'ün credit da fr. 770'000.00 per la sanaziun cumplessiva da la via sül traget da la Clostra – Plaz Grond

Il manader dal uffizi tecnic, Elio Meier, preschainta la tractanda culs seguaints chavazins:

- Part dal proget cumplessiv « sanaziun Via Prävis ».
- Augmaint da la valur dal quartier Plaz Grond.
- Fermativa pel auto da posta sainza impedimaints.
- Marchapé a dretta ed a schnestra da la via.
- Nosch stadi da la via, condots d'aua e da chanelisaziun chi sun per part ca. 100 ons in funcziun.

Il program prevezza da cumanzar als 19.04.2022 cun las lavurs. La finischun es previssa pel principi da settember. Il lung temp da fabrica po gnir argumentà cun las lavurs da s-chav da l'archeologia.

Resalv l'acconsentimaint dal credit sun fingià gnüdas surdattas las lavurs:

- Masüraziuns da squass	Geotest AG
- Lavurs d'impressari	Foffa Conrad AG
- Lavurs da sanitari	Tschenett AG
- Guida da fabrica	Caprez Ingenieure AG
- Lavurs da cuvrida	Cellere Bau AG

Discussiun / decisiun:

- Divers votantas espriman lur satisfacziun cha'l Plaz Grond vain muni cun salaschada. La piazza chi vain suvent eir dovrada per festivitats vain uschè miss in valur e's cunfà eir fich bain cul contuorn istoric da la Clostra Son Jon e l'Hotel Chalavaina. Il fat cha la salaschada es plü chara sco il catram es cuntshaint. La chüra da monumaints surpiglia ca. fr. 20'000.00 dals cuosts supplementars.
- A la dumonda schi nu's po far la lavur sün ün vial e l'ura sün l'oter vain respus cha quai füss collià cun problems logistics pervi dals condots d'aua, chanelisaziun e forza chi ston gnir rimplazzats.

Sainza cuntravusch accepta la radunanza cumünala il credit tractandà da fr. 770'000.00 per la sanaziun cumplessiva da la via sül traget da la Clostra – Plaz Grond.

8. Varia

Infuormaziuns da la presidenta Gabriella Binkert Becchetti:

- La solidaritad cun l'Ucraina es fich gronda. Eir invers il cumün vegnan fattas diversas dumondas da persunas chi vuessan spordscher l'agüd e tour sü in lur chasa / abitaziun fùgitivs da la guerra. Per la presidenta ün fat fich allegraivel. Las dumondas pon gnir plazzadas pro l'administraziun cumünala. Ils detagls dal plazzamaint vegnan lura reglats e coordinats cun l'uffizi da militar e da protecziun civila dal Chantun Grischun.
- Als 30.04.2022 ha lö il tradiziunal di da la cuntrada, organisà da la Biosfera. Il program detaglià segua a temp ütil.
- La dumonda, fatta ill'ultima radunanza cumünala, per ün'introducziun da la zona da 30 km/h illa fracziun da Fuldera es gnüda inviada al Chantun per l'examinaziun.
- La zona da 30 km/h illa fracziun da Sta. Maria vain introdüta, seguond avis da l'istanza chantunala, la fin da gün 2022.
- L'introducziun da la sporta dal "ÖV-inclusiv" ha gnü rebombs positivs.
- Il partenadi cul cumün da Thalwil, chi exista a partir dal 2011, cul sustegn annual da fr. 70'000.00, es scadü dal 2021. Grazia a las intervenziuns ha la suprastanza da Thalwil decis da contribuir il sustegn eir pel 2022 e'l 2023. Prosmamaing decideran els sur d'ün nouv partenadi, valabel a partir dal 2024.
- Il cumün da partenadi da Stäfa sustegna quist on la cumprita d'ün veicul da squadra pels pumpiers cun fr. 55'000.00 e la sanaziun da l'Alp Sadra cun fr. 35'000.00.
- Sün iniziativa da la presidenta cumünala ha il cussagl federal decis da far als 12.10.2022 üna « sezzüda dal pajais » in Val Müstair. La fin da favrer ha la presidenta gnü üna sezzüda illa chasa federala a Berna. Quia sun gnüts organisats e coordinats, insembel cun l'administraziun federala, chantunala e cumünala, ils detagls da la dieta. Sper la sezzüda illa sala da la clostra Son Jon es eir previs ün inscunter cun la populaziun. Ils detagls vegnan comunicats a temp ütil.
- Mario Gross-Vollenweider muossa via sül nosch stadi da las vias illa fracziun da Tschier, nomnadamaing la via Muglin, la via La Stretta e la via pro la piazza da sport. La presidenta conferma chi vain tut nota da la reprimanda e cha'ls respunsabels dal uffizi tecnic faran üna visita oculara.
- Pio Pitsch es schmort cha las demischiuns dals trais suprastants principi schner nun es gnü tractandà sco tema d'infuormaziun e da discussiun per la radunanza da quista saira. In quist'andada muossa el eir via sün las trais demischiuns d'impiegats cumünals chi ha dat d'ürant la prümavaira da l'on passà. El as dumonda schi da quia problems da comunicaziun o da la fiduzcha invers la guida dal cumün.
- La presidenta conferma ch'eir ella es statta fich schmorta da las demischiuns dals trais suprastants. Quai tant plü chi s'ha decis l'on passà in suprastanza sur da ca. 250 affars, e quai plü o main adüna cun decisiuns d'unanimità. In üna sezzüda extraordinaria ha la suprastanza tematisà als 18.01.2022 in detagl las demischiuns e'ls motivs per quellas. La comunicaziun illas medias es gnüda fatta, in vista a la portada d'ün perit, voul dir da Christian Gartmann da San Murezzan. El ha fat quai in ün möd objectiv ed independent, sün basa da las intervistas culs suprastants chi han demischiunà, voul dir cun Guido Mittner, Romann Oswald e Patrick Wegmann. Davo la sezzüda extraordinaria e la comunicaziun da pressa d'eira per ella e per la suprastanza il cas evas. Cun l'elecziun dals successurs es il gremi uossa d'archeu cumplet e po lavurar a bön dal cumün.
- Pro da las desdittas dals impiegats operativs manzuna la presidenta chi ha dat la fin da l'ultima legislatura quatter sortidas d'impiegats dal uffizi tecnic, sainza chi vess dat quella jada dumondas che chi d'eiran ils motivs. Pro'ls discuors cul personal, chi han gnü lö be d'incuort, ha ella pudü constatar chi regna üna bun'atmosfera e cha'ls impiegats dal cumün da Val Müstair sun cuntants cun lur lavur e cun las structures.
- Aldo Pitsch conferma ch'el es stat fich schmort cur ch'el es gnü a savair cha trais commembers da la suprastanza han inoltrà lur demischiun immediata, quai davo esser stat be ün on in uffizi. El vezza quai sco affrunt invers tuot las votantas e'ls votants chi han elet ils commembers da la suprastanza per üna legislatura, per s'ingaschar cun corp ed orma pels interess da nos cumün.

- Mario Gross-Vollenweider dumonda scha la cumischiun sindicatoria nu sto gnir activa schi da inquietezza, dubis da discharmonias ed oter plü.
- Enrico Zangerle, commember da la cumischiun sindicatoria, declera cha la cumischiun nun es ün gremi strategic. Las lezchas sun francadas i'l manual "Leitfaden für die GPK" dal uffizi da cumüns GR, ün documaint chi fa seguond Enrico Zangerle buns servezzans pro lur lavur.

A las 22.10 po presidenta Gabriella Binkert Becchetti serrar la radunanza. Ella ingrazcha per l'incletta demuossada e giavüscha a tuots ün bel temp da prümavaira e paschaivels dis da Pasqua.

La presidenta:

L'actuar:

.....
Gabriella Binkert Becchetti

.....
Not Manatschal